

ที่ นร ๐๕๐๕/ว๑๒๔

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๓๐ สิงหาคม ๒๕๕๙

เรื่อง การปรับปรุงมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติในการเสนอร่างกฎหมาย

เรียน กระทรวง กรม

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. บัญชีรายชื่อมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการเสนอร่างกฎหมายที่ยกเลิก
๒. แนวทางปฏิบัติในการเสนอร่างกฎหมาย (นอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในระเบียบว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๘ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง)

เดิมคณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับการเสนอร่างกฎหมาย รวม ๒๐ มติ

ความละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๑ (ดูรายละเอียดได้ที่ www.cabinet.thaigov.go.th)

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีพิจารณาแล้วเห็นว่า มติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการเสนอร่างกฎหมาย ซึ่งหน่วยงานต่าง ๆ จะต้องถือปฏิบัติมีเป็นจำนวนมาก จึงเห็นควรปรับปรุงโดยนำมารวมไว้ในฉบับเดียวกัน เพื่อสะดวกในการอ้างอิงและถือปฏิบัติต่อไป ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา และสำนักงาน ก.พ.ร พิจารณาแล้วเห็นชอบด้วย และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกามีความเห็นเพิ่มเติมบางประการ ซึ่งสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้แก้ไขตามความเห็นของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาแล้ว จึงได้เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา ดังนี้

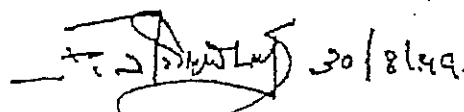
๑. ให้ยกเลิกมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการเสนอร่างกฎหมาย รวม ๒๐ มติ
ความละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๑

๒. เห็นชอบแนวทางปฏิบัติในการเสนอร่างกฎหมาย และให้ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ และรัฐวิสาหกิจถือปฏิบัติต่อไป ความละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๒

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๙ สิงหาคม ๒๕๕๙ เห็นชอบตามที่สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเสนอ ทั้ง ๒ ข้อ

จึงเรียนยืนยันมา/จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และถือปฏิบัติต่อไป และขอได้โปรดแจ้งให้หน่วยงานในสังกัดทราบและถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายรองพล เจริญพันธุ์)

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

สำนักบริหารงานสารสนเทศ

โทร. ๐ ๒๒๘๐ ๑๔๔๖

โทรสาร ๐ ๒๒๘๐ ๑๔๔๖

www.cabinet.thaigov.go.th

แนวทางปฏิบัติในการเสนอร่างกฎหมาย

(นอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในระเบียบว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๘ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง)

๑. หลักเกณฑ์ทั่วไปในการเสนอร่างกฎหมาย

๑.๑ การเขียนหลักการและเหตุผลของร่างพระราชบัญญัติให้พิจารณาเป็นกรณี ๆ ไปว่า เรื่องใดสมควรเขียนหลักการและเหตุผลแบบกว้าง ๆ สั้น และกระทัดรัด หรือสมควรเขียนหลักการและเหตุผลโดยกำหนดขอบเขตให้ชัดเจน และสอดคล้องกับเนื้อหาของร่างพระราชบัญญัติที่เสนอ

๑.๒ การเสนอร่างกฎหมายในเรื่องใดที่ไม่ใช่กฎหมายเกี่ยวกับภาษีอากร ไม่ให้มีบทบัญญัติกำหนดให้ยกเว้นภาษีอากรตามกฎหมายว่าด้วยภาษีอากร

๑.๓ การเสนอร่างกฎหมายที่เป็นการเพิ่มเติมวัตถุประสงค์และอำนาจในการดำเนินการของรัฐวิสาหกิจให้กว้างขวางขึ้น รวมทั้งการเพิ่มวงเงินสำหรับการกู้ยืมเงิน โดยให้สามารถดำเนินธุรกิจหรือกิจการอื่นที่เกี่ยวข้องหรือเพื่อประโยชน์แก่กิจการของรัฐวิสาหกิจ ให้รัฐวิสาหกิจทุกแห่งเสนอแผนงาน/โครงการว่าจะดำเนินธุรกิจ หรือร่วมทุนกับเอกชนในธุรกิจด้านใด อย่างไร รวมทั้งผลที่คาดว่าจะได้รับ โดยให้มีเป้าหมายและขอบเขตที่ชัดเจน และควรคำนึงถึงศักยภาพของบุคลากร และเสนอเอกสารแสดงฐานะการเงินของรัฐวิสาหกิจว่า ในปัจจุบันมีสถานะภาพอย่างไร เพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีด้วย

๑.๔ เพื่อเป็นการลดภาระการประชุมคณะรัฐมนตรีในเรื่องที่ไม่จำเป็น ดังนั้นในการเสนอร่างกฎหมายต่าง ๆ ไม่ควรมีข้อกำหนดในร่างกฎหมายในลักษณะที่ให้อำนาจคณะรัฐมนตรีอนุวัติ เห็นชอบหรือกำหนดในเรื่องต่าง ๆ รวมทั้งกำหนดให้นายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ เว้นแต่มีความจำเป็น เพื่อให้มีการประสานนโยบายหรือเป็นอำนาจหน้าที่ของคณะรัฐมนตรี หรือนายกรัฐมนตรีโดยตรงที่จะต้องกำหนดนโยบายหรือบริหารกฎหมาย หรือระเบียบนั้น

๑.๕ เพื่อให้กฎหมายที่บัญญัติขึ้นมีความทันสมัย สามารถใช้บังคับได้อย่างเหมาะสมกับสภาพการณ์และเพื่อให้มีการพิจารณา ทบทวน ปรับปรุงกฎหมายอยู่เสมอ ดังนั้นในการเสนอร่างกฎหมายให้พิจารณากำหนดระยะเวลาการใช้บังคับกฎหมายฉบับนั้น ๆ ให้แน่นอน และเมื่อพ้นกำหนดเวลานั้นแล้ว หากจะให้กฎหมายนั้นใช้บังคับต่อไปจะต้องเสนอร่างกฎหมายใหม่ ให้ส่วนราชการที่รับผิดชอบพิจารณาปรับปรุงกฎหมายนั้นให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ไปในคราวเดียวกันด้วย

๑.๖ ร่างกฎหมายที่กำหนดให้ผู้ฝ่าฝืนมีความผิดทางอาญาและมีบทกำหนดโทษในกรณีที่เป็นความผิดเพียงเล็กน้อยและมีโทษปรับ หากจะดำเนินคดีในทางอาญาอาจเป็นความยุ่งยากและไม่เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมปัจจุบัน เช่น ในกรณีผู้ฝ่าฝืนไม่ยินยอมให้เปรียบเทียบปรับ จะต้องดำเนินการในทางอาญาที่อาจต้องควบคุมตัว จัดทำประวัติและสายพิมพ์นิ้วมือ หรือการกักขังแทนโทษปรับ เป็นต้น ประกอบกับจะเป็นสาเหตุที่ทำให้คดีอาญาที่มีอัตราโทษเพียงเล็กน้อยขึ้นสู่ศาลและเป็นภาระแก่ศาลโดยไม่จำเป็น จึงให้กระทรวง หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา พิจารณานำบทบัญญัติในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ส่วนที่ ๔ การบังคับทางปกครอง เกี่ยวกับการยึดหรืออายัดทรัพย์สินและขายทอดตลาดเพื่อชำระเงิน ตามมาตรา ๕๗, ๕๘ และมาตรา ๖๑ ประกอบกับกฎกระทรวงฉบับที่ ๙ (พ.ศ. ๒๕๔๒) และฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๔๒) ซึ่งออกตามความในพระราชบัญญัติดังกล่าวมาใช้บังคับหรือปรับปรุงกฎหมายให้สามารถนำมาตราการดังกล่าวมาใช้บังคับให้มากยิ่งขึ้น

๑.๗ การจัดตั้งองค์การมหาชนหรือหน่วยงานในกำกับ

๑.๗.๑ ในการเสนอร่างกฎหมายจัดตั้งองค์กรของรัฐที่เป็นองค์การมหาชน ให้ระบุสถานะของการเป็นองค์การมหาชนต่อท้ายจากชื่อขององค์กรนั้น ๆ เพื่อประชาชนจะได้ทราบถึงแนวทางการดำเนินงานที่แตกต่างจากหน่วยงานของรัฐอื่น

๑.๗.๒ กรณีที่ส่วนราชการจะเสนอจัดตั้งหน่วยงานในกำกับ หรือองค์การมหาชนให้ส่งเรื่องให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการพิจารณาก่อนนำเสนอคณะรัฐมนตรี และหากการจัดตั้งหน่วยงานหรือองค์การมหาชนดังกล่าวจะมีผลเป็นการเพิ่มอัตรากำลังหรืองบประมาณ ให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการวิเคราะห์ผลกระทบด้านอัตรากำลังและงบประมาณเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีด้วย

๒. การจัดทำบันทึกการตรวจสอบความจำเป็นในการตราพระราชบัญญัติ

ให้จัดทำบันทึกการตรวจสอบความจำเป็นในการตราพระราชบัญญัติให้มีคุณภาพโดยแสดงให้เห็นถึงความจำเป็นในการเสนอร่างกฎหมายอย่างแท้จริง เพื่อให้ผู้บริหารหรือคณะกรรมการกลั่นกรองเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรีตัดสินใจได้ว่า สมควรมีกฎหมายนั้นหรือไม่ เช่น หัวข้อภาระต่อบุคคลและความคุ้มค่า ความพร้อมของรัฐ และหน่วยงานที่รับผิดชอบ ควรมีการวิเคราะห์ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพด้วย

๓. การวางแผนกฎหมาย

แบบของการร่างกฎหมายให้ถือปฏิบัติตาม “คู่มือการร่างกฎหมาย” ที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาจะได้จัดทำขึ้น สำหรับแบบการร่างกฎหมายที่สำคัญที่ยังไม่ปรากฏในคู่มือการร่างกฎหมายให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อออกเป็นหนังสือเวียนเป็นครั้งคราว และนำไปกำหนดไว้ในคู่มือการร่างกฎหมายต่อไป

๔. การตรวจพิจารณาร่างกฎหมายของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

๔.๑ ในการพิจารณาร่างกฎหมายที่มีการแก้ไขเล็กน้อยเฉพาะด้วยคำและผู้แทนส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐที่มาร่วมพิจารณาเห็นชอบด้วย ให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาแจ้งข้อเท็จจริงนี้ให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีทราบพร้อมหนังสือของอธิบดี หรือผู้ดำรงตำแหน่งเทียบเท่าที่เรียกชื่ออย่างอื่นของหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องที่ยืนยันการเห็นชอบในการแก้ไขด้วย

๔.๒ ในการพิจารณาร่างกฎหมายที่มีการแก้ไขเพิ่มเติมในสาระสำคัญ ให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาแจ้งให้รัฐมนตรีเจ้าสังกัด หรือผู้บังคับบัญชาสูงสุดของส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องแจ้งเป็นหนังสือเพื่อให้เป็นหลักฐานยืนยันการเห็นชอบในการแก้ไขเพิ่มเติม

๔.๓ ในการพิจารณาร่างกฎหมายที่มีความเห็นแตกต่างกันระหว่างหน่วยงานของรัฐด้วยกันหรือระหว่างหน่วยงานของรัฐกับสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ซึ่งโดยปกติสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาจะพิจารณาเพื่อให้เกิดข้อยุติกันได้โดยเป็นผลดีแก่การบริหารราชการแผ่นดิน และสอดคล้องกับหลักนิติศาสตร์ แต่หากไม่เกิดข้อยุติได้ ให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาแจ้งให้รัฐมนตรีเจ้าสังกัดหรือผู้บังคับบัญชาสูงสุดของหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องยืนยันเป็นหนังสือเพื่อให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีมีข้อมูลที่สมบูรณ์พร้อมเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาต่อไปได้ พร้อมทั้งจัดพิมพ์ร่างกฎหมายเฉพาะมาตราที่เป็นไปตามความเห็นของหน่วยงานที่ไม่อาจหาข้อยุติได้ส่งไปด้วย เพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรีเปรียบเทียบ

๔.๔ ให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐทุกแห่งเมื่อได้รับร่างกฎหมายที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาแล้ว ให้แจ้งความเห็นต่อสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาโดยเร่งด่วน อย่างช้าไม่เกิน ๑๔ วัน ทั้งกรณีที่มีความเห็นชอบกับร่างกฎหมายนั้นหรือกรณีที่มีความเห็นแตกต่าง หากไม่แจ้งภายในกำหนดเวลาดังกล่าวให้ถือว่าเห็นชอบ ทั้งนี้ เพื่อเป็นข้อมูล ที่ชัดเจนและช่วยให้การพิจารณาของคณะรัฐมนตรีเป็นไปโดยเร็ว

๕. แนวทางปฏิบัติในขั้นตอนการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติในชั้นสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา และรัฐสภา

๕.๑ ร่างพระราชบัญญัติของคณะรัฐมนตรี

๕.๑.๑ ให้ผู้แทนคณะกรรมการกฤษฎีกามาชี้แจงร่างพระราชบัญญัติรับผิดชอบในที่ประชุมคณะกรรมการประสานงานสภาผู้แทนราษฎร และให้รัฐมนตรีเจ้าของเรื่อง พิจารณาจัดเจ้าหน้าที่ระดับสูงที่รับผิดชอบโดยตรงในระดับนโยบายเข้าชี้แจงการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติของคณะรัฐมนตรีในที่ประชุมคณะกรรมการประสานงานสภาผู้แทนราษฎรทุกครั้งโดยเคร่งครัด

๕.๑.๒ ในการประชุมสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา หรือรัฐสภาคราวใด หากมีร่างพระราชบัญญัติที่กระทรวง ทบวงใด เป็นเจ้าของเรื่องในวาระการประชุม ให้รัฐมนตรีว่าการ หรือรัฐมนตรีช่วยว่าการของกระทรวง ทบวง นั้น เข้าร่วมประชุมด้วยทุกครั้ง

๕.๑.๓ การเสนอขอตั้งกรรมาธิการวิสามัญเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่คณะรัฐมนตรีเสนอ ให้มีผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาที่เข้าร่วมตรวจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ นั้น ๆ มาแต่ต้น หรือที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาอุทธรณ์ และผู้แทนส่วนราชการเจ้าของร่างพระราชบัญญัติร่วมเป็นกรรมาธิการ ฯ อยู่ด้วย เพื่อให้สามารถชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัตินั้นได้ชัดเจน

๕.๑.๔ การพิจารณาร่างกฎหมายที่คณะรัฐมนตรีเป็นผู้เสนอซึ่งอยู่ในชั้นการพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกาสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา หรือกรรมาธิการร่วมกันของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา และมีการเชิญเจ้าหน้าที่ของรัฐไปชี้แจงประกอบการพิจารณานั้น ให้ถือเป็นหลักปฏิบัติอย่างเคร่งครัด ดังนี้

(๑) เจ้าหน้าที่ผู้ชี้แจงต้องเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับการร่าง หรือการใช้กฎหมายนั้น มาแต่ต้น และต้องเป็นผู้มีอำนาจระดับสูง

(๒) เมื่อคณะรัฐมนตรีรับหลักการร่างพระราชบัญญัติใดแล้วให้ดำเนินการเป็นไปตามหลักการและนโยบายของรัฐบาลไม่ควรขอแก้ไข หรือชี้แจงให้ผิดไปจากหลักการเดิม หรือยอมตามข้อเสนอของหน่วยงานอื่นโดยพลการ หากทราบว่าคณะกรรมการ ฯ แก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติในสาระสำคัญไม่สอดคล้องหรือผิดไปจากหลักการเดิมต้องรีบรายงานถึงผลดี และผลเสียของการแก้ไขดังกล่าวให้รัฐมนตรีเจ้าของเรื่องทราบโดยด่วน

(๓) กรณีที่รัฐมนตรีเจ้าของเรื่องเห็นว่า เป็นการแก้ไขเพิ่มเติม ในสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับหลักการหรือนโยบายของรัฐบาล ให้ประสานกับคณะกรรมการ ฯ เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว หากดำเนินการแล้วยังไม่เป็นผล หรือไม่อาจดำเนินการได้ให้นำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาโดยด่วนต่อไป

๕.๒ ร่างพระราชบัญญัติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและประชาชน

ให้ส่วนราชการต่าง ๆ ถือปฏิบัติเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติที่คณะรัฐมนตรีขอรับมาพิจารณาก่อนรับหลักการ โดยปกติให้ขอเวลาสำหรับพิจารณามีกำหนดอย่างน้อย ๔๕ วัน และถ้าเป็นเรื่องเร่งด่วนให้ขอเวลาอย่างน้อยไม่ต่ำกว่า ๓๐ วัน เมื่อสภา ฯ อนุมัติแล้วให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีส่ง

ร่าง ...

ร่างพระราชบัญญัตินั้น ๆ ให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเชิญผู้แทนกระทรวง ทบวง กรม ที่เกี่ยวข้อง กับร่างพระราชบัญญัตินั้น รวมทั้งผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และ สำนักงานประมาณ มาร่วมพิจารณาโดยด่วนให้แล้วเสร็จ และเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาก่อนครบกำหนด เสนอสภา ฯ ๑๕ วัน

๕.๓ การให้การรับรองร่างพระราชบัญญัติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเกี่ยวกับการเงิน

๕.๓.๑ ให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเสนอความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาของ นายกรัฐมนตรีว่าจะรับรองหรือไม่ ให้เร็วที่สุด โดยแจ้งผลการพิจารณาให้สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ทราบภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับร่างพระราชบัญญัติ และไม่ว่าจะเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับร่าง พระราชบัญญัติฉบับนั้น ๆ ก็ตาม จะต้องให้เหตุผลประกอบความเห็นให้ชัดเจน

๕.๓.๒ หากส่วนราชการใดเห็นว่า นายกรัฐมนตรีควรลงนามรับรองร่างพระราชบัญญัติ ดังกล่าว และรัฐบาลยังไม่มีร่างพระราชบัญญัติทำนองเดียวกัน ขอให้ส่วนราชการรีบดำเนินการจัดทำร่าง พระราชบัญญัติฉบับของรัฐบาลเสนอ เพื่อให้สามารถพิจารณาพร้อมกับร่างพระราชบัญญัติการเงินนั้น โดยด่วน

๕.๓.๓ ให้กำหนดและมอบหมายรัฐมนตรีที่จะรับผิดชอบในการตอบชี้แจงร่าง พระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน เมื่อมีการซักถามหรือหารือในการประชุมสภาผู้แทนราษฎร

๖. มาตรการตรวจทานความสมบูรณ์และถูกต้องของร่างพระราชบัญญัติที่ผ่านรัฐสภาแล้ว และ ร่างพระราชกฤษฎีกาที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาแล้วก่อนนำขึ้นทูลเกล้า ฯ ถวาย

๖.๑ ให้ส่วนราชการและหน่วยงานเจ้าของเรื่อง จัดส่งเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบร่างพระราชบัญญัติ หรือร่างพระราชกฤษฎีกาในเรื่องนั้นโดยตรง ตรวจทานความสมบูรณ์ถูกต้องและลงลายมือชื่อรับรองร่าง พระราชบัญญัติหรือร่างพระราชกฤษฎีกาอีกครั้งหนึ่ง ก่อนที่สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้า ฯ ถวาย ตามรัฐธรรมนูญต่อไป

๖.๒ เมื่อได้นำขึ้นทูลเกล้า ฯ ถวาย ไปแล้ว หากพบข้อผิดพลาดในเรื่องช่องความถูกต้องในการ อ้างอิงข้อความในร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชกฤษฎีกาจนไม่สามารถดำเนินการต่อไปได้ หรือพบว่าเป็นการประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงให้ถือว่า ส่วนราชการและหน่วยงานเจ้าของเรื่องที่ตรวจทานร่าง พระราชบัญญัติ หรือร่างพระราชกฤษฎีกาดังกล่าวจะต้องรับผิดชอบ
